

Round Trip Stories - Ταξιδεύοντας μέσα από την αφήγηση

Round Trip Stories - Ταξιδεύοντας μέσα από την αφήγηση

Μέρος 1: Παρουσίαση

«Οι ιστορίες λειτουργούν όπως και οι αρρώστιες: τις αποκτούμε και στη συνέχεια τις μεταδίδουμε στους άλλους».

António Gouveia, αφηγητής από την Ανγκόλα

Το έργο Round Trip Stories προέρχεται από τη περιοχή Oeiras, μια από τις μεγαλύτερες επαρχίες της Πορτογαλίας, η οποία βρίσκεται κοντά στη Λισαβόνα, τη πρωτεύουσα. Το έργο ξεκίνησε το 2004 και βασίζεται στην αφήγηση ιστοριών και τη προφορική παράδοση. Αποτελεί μια πρωτοβουλία της Δημόσιας Βιβλιοθήκης Oeiras και επικεντρώνεται στη διαγενεακή και πολιτιστική συνεργασία μεταξύ της βιβλιοθήκης και της κοινότητας.

Όταν το έργο άρχισε, συμπεριλαμβανόταν, σε συνάρτηση με τέσσερις άλλες ευρωπαϊκές βιβλιοθήκες και ένα μουσείο, στα πλαίσια του προγράμματος «Culture 2000», το οποίο χρηματοδοτήθηκε με πόρους από την Ε.Ε. και του οποίου ο βασικός στόχος ήταν να μοιραστεί παραδόσεις από τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και τις Πορτογαλόφωνες χώρες, δηλαδή τις χώρες που αποστέλλουν τους περισσότερους μετανάστες στη Πορτογαλία. Επίσης, καθότι η περίοδος εκείνη αποτελεί το χρονικό διάστημα, κατά το οποίο οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης προσχώρησαν στην Ε.Ε., ήταν επιτακτική ανάγκη να γίνουν αποδεκτοί οι μετανάστες και να ενσωματωθούν. Με βάση το σκοπό αυτό, συλλέχτηκαν διάφορες ιστορίες, οι μετανάστες είχαν την ευκαιρία να καταρτιστούν στην αφήγηση, προωθήθηκαν δημόσιες συναντήσεις αφήγησης ιστοριών και επιμελήθηκε μέχρι και μια ανθολογία (περιλαμβάνει ποικίλα κομμάτια, όπως βιώματα, φανταστικά παραμύθια, θρύλους, αποφθέγματα και ακόμη και συνταγές).

Οι διοργανωτές του έργου ξεκίνησαν μέσω της προώθησης άτυπων συναντήσεων με οργανώσεις και σχολεία μεταναστών, ώστε να ελαχιστοποιηθούν τα εμπόδια και οι αναστολές. Η αρχική προσέγγιση ήταν θεμελιώδης για το καθορισμό του ποιος από την ομάδα θα μπορούσε να επιτύχει ως αφηγητής. Την ίδια χρονική περίοδο, άρχισαν να συλλέγονται και να ηχογραφούνται οι ιστορίες και τα παραμύθια. Μετά την ολοκλήρωση των προηγούμενων εργασιών, ξεκίνησαν να προωθούνται τα προαναφερθέντα εργαστήρια με θέμα την αφήγηση ιστοριών, τα οποία εξελίχθηκαν σε φεστιβάλ αφήγησης ιστοριών, τόσο τοπικά, όσο και διεθνή. Εντούτοις, αυτό δεν αποτελεί το μόνο παραδοτέο του έργου. Η τελική έκθεση διανεμήθηκε σε σχολεία, σε άτομα και σε ιδρύματα, τα

οποία συνεργάζονται με μετανάστες. Επίσης, δημιουργήθηκε μια ερασιτεχνική ομάδα αφηγητών για συνεργασία με διάφορα ιδρύματα και θεσμούς.

Αν και η χρηματοδότηση ήταν επαρκής μόνο για τη πρώτη χρονιά εφαρμογής του έργου, αυτό δεν αποτέλεσε το τέλος. Το μεγάλο ενδιαφέρον το κοινού ήταν ακόμη προφανέστερο, όταν η βιβλιοθήκη αντιμετώπισε έναν αυξημένο αριθμό συμμετεχόντων στις συναντήσεις κατάρτισης, προερχόμενους από ποικίλα υπόβαθρα και με αποκλίνοντες τίτλους σπουδών. Επιπλέον, τα εκπαιδευτικά κέντρα και άλλα δημοτικά ιδρύματα επέδειξαν ενδιαφέρον για τη σύναψη συνεργασίας με τους αφηγητές, η οποία είχε πολύ θετικά αποτελέσματα.

Η πεποίθηση, ότι η έγκαιρη επαφή με την ανάγνωση είναι ουσιώδης για τη παγκόσμια ανάπτυξη των παιδιών, η οποία αποτελεί και έναν από τους σκοπούς του έργου, αφορά τη προώθηση των συνηθειών ανάγνωσης σε παιδιά και ενήλικες, δημιουργώντας ένα χώρο για τη συνεχή ανταλλαγή μεταξύ των οικογενειών, των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και της βιβλιοθήκης. Κατ' ακρίβεια, κατά τη διάρκεια των πρώτων δύο ετών εφαρμογής του έργου, πραγματοποιήθηκαν 32 συναντήσεις σε τρία τοπικά σχολεία, προσεγγίζοντας 1780 μαθητές διαφορετικών ηλικιών.

Ακολούθως, κατά τη σχολική χρονιά 2014-2015, διενεργήθηκαν συνεχείς εργασίες σε τοπικά δημοτικά σχολεία, ακόμη και σε νηπιαγωγεία, συμπεριλαμβάνοντας ολόκληρη τη σχολική κοινότητα στις συναντήσεις αφήγησης ιστοριών: εκπαιδευτές, μαθητές, και ορισμένες φορές, ακόμη και τους γονείς. Το σχολικό έτος ολοκληρώθηκε με μια έκθεση των έργων των παιδιών στη Δημόσια Βιβλιοθήκη, η οποία βασίστηκε στις ιστορίες που άκουσαν και έμαθαν.

Η υφιστάμενη πρακτική μπορεί να χρησιμοποιηθεί εύκολα για την ένταξη των μεταναστών μαθητών, ανεξαρτήτως της ηλικιακής τους ομάδας, καθότι συχνά συμμετέχουν και ενήλικες στις συναντήσεις αφήγησης ιστοριών. Δεδομένης της επιτυχίας του Round Trip Stories στα φεστιβάλ λογοτεχνίας, όπου παρουσιάστηκε, το έργο μπορεί να προσαρμοστεί σε σχολεία, για τα άτομα τρίτης ηλικίας, για οικογένειες και για το κοινό. Αν πραγματοποιηθεί με σωστό τρόπο, η αφήγηση ιστοριών μπορεί να σαηνεύσει όλα τα ακροατήρια.

Σήμερα, όταν μερικοί Πορτογάλοι αφηγητές μοιράζονται περίφημες ιστορίες από τη χώρα τους, προέρχονται στη πλειονότητά τους από ένα ποικιλόμορφο μεταναστευτικό υπόβαθρο, δηλ. από πρώην πορτογαλικές αποικίες, όπως είναι για παράδειγμα η Αγκόλα και το Πράσινο Ακρωτήριο και επιθυμούν να μοιραστούν παραδοσιακές ιστορίες από τη πραγματικότητα τους. Ορισμένες τις έχουν

βιώσει προσωπικά, άλλες έχουν μεταδοθεί από γενιά σε γενιά και λειτουργούν ως ένας τρόπος σύνδεσης μεταξύ των ανθρώπων, αναπτύσσοντας το αίσθημα του ανήκειν των μεταναστών και την ενσυναίσθηση των ακροατών, προωθώντας έτσι τη σύναψη στενών σχέσεων μεταξύ τους.

Συνοπτικά, η παρούσα καλή πρακτική συνιστάται από τη ανάκτηση των προφορικών παραδόσεων των χωρών προέλευσης των μεταναστών και την αφήγηση τους μπροστά από ένα ποικιλόμορφο ακροατήριο. Βασίζεται στην αρχή, ότι η αφήγηση ιστοριών μπορεί να βελτιώσει τις ικανότητες σύναψης σχέσεων, να προάγει την εκμάθηση γλωσσών και να προωθήσει την κοινωνική δικτύωση. Ταυτόχρονα, λαμβάνουν και οι μετανάστες ιστορίες και παραδόσεις από τη χώρα μας, εμπλουτίζοντας τη διαδικασία διαπολιτισμικής ανταλλαγής μέσω μιας κοινής κληρονομιάς: των παραδοσιακών ιστοριών.

Παραπομπές:

Câmara Municipal de Oeiras (2013). *Viagens por Entrelinhas e Histórias de Ida e Volta em exposição*. Διαθέσιμο ηλεκτρονικά μέσω του: <http://www.cm-oeiras.pt/historiasdeidaevolta> [05/12/2018].

Guerreiro, A., Dornellas, M. (2007). “Histórias de Ida e Volta. Promover a cultura oral, formar contadores para quê?”. In *Bibliotecas e Arquivos – informação para a cidadania, o desenvolvimento e a inovação* (9). Διαθέσιμο ηλεκτρονικά μέσω του: <https://www.bad.pt/publicacoes/index.php/congressosbad/article/view/553> [03/12/2018].

Oeiras a Ler (2014). *Histórias de Ida e Volta: Serão de Contos | «Contos da Primeira Vez» na Biblioteca Municipal De Carnaxide*. Διαθέσιμο ηλεκτρονικά μέσω του: <http://oeiras-a-ler.blogspot.com/2014/09/historias-de-ida-e-volta-serao-de.html> [04/12/2018].

Μέρος 2: Πόροι

Για την εφαρμογή της υφιστάμενης καλής πρακτικής θα χρειαστείτε:

- Μια αίθουσα (ένας άνετος χώρος, όπου οι μαθητές θα μπορούν να καθίσουν στο έδαφος σε κύκλο γύρω από τον αφηγητή, θα ήταν πιο προσελκυστικός).
- Ανθρώπινο δυναμικό: οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να αναλάβουν τα προαναφερθέντα καθήκοντα (συλλογή ιστοριών, εκπαίδευση των μαθητών, ώστε να τις αφηγούνται, οργάνωση των συναντήσεων...).

Μέρος 3: Διάρκεια

Εφόσον η καλή πρακτική χρειάζεται αρκετό χρόνο, ώστε να προετοιμαστεί σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο, μπορεί να λαμβάνει χώρα περιστασιακά, μια με δύο φορές το μήνα. Σε μεταγενέστερο στάδιο, αναμένεται ότι θα υλοποιείται συχνότερα μέσω της εξάσκησης.

Μέρος 4: Αναμενόμενα αποτελέσματα

Μέσω της εφαρμογής της καλής πρακτικής, αναμένεται ότι θα:

- Δημιουργηθούν κοινωνικά δίκτυα για τη συμπερίληψη των μεταναστών
- Προωθηθεί η διαπολιτισμική ανταλλαγή
- Προαχθεί η εκμάθηση της μητρικής γλώσσας της χώρας υποδοχής
- Ενισχυθεί το αίσθημα του ανήκειν των μεταναστών
- Προωθηθούν οι αναγνωστικές συνήθειες
- Αναπτυχθεί η ενσυνειδητότητα των μαθητών προς το Άλλο
- Εξαλειφθούν τα στερεότυπα.

Μέρος 5: Αξιολόγηση

Πώς μπορούμε να προσαρμόσουμε τη καλή πρακτική στο πλαίσιο μας;

Σας παρακαλούμε, όπως γράψετε ένα σύντομο προβληματισμό, αναλογιζόμενοι τι είναι εφικτό και θετικό και τι δεν είναι. Πιο κάτω μπορείτε να βρείτε ορισμένες βοηθητικές ερωτήσεις:

- Τι ικανότητες θα πρέπει να έχουν οι εκπαιδευτικοί;
- Διαθέτουμε τους απαραίτητους πόρους;
- Με ποιο τρόπο μπορούμε να συμπεριλάβουμε τη καλή πρακτική στο σχολικό αναλυτικό πρόγραμμα.